

Короткі повідомлення

УДК 595.74 (477.44)

Середюк Г.В.¹, Смірнов Н.А.²

ЗНАХІДКА *MEGISTOPUS FLAVICORNIS* (ROSSI, 1790) (NEUROPTERA, MYRMELEONTIDAE) У ВІННИЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

Megistopus flavicornis (Rossi, 1790) – вид, що належить до монотипового роду родини Myrmeleontidae. Цей мурашиний лев має відносно невеликі розміри. Його можна легко ідентифікувати за характерною темно-коричневою плямою на дистальній частині переднього крила, а також завдяки довгим і витонченим ногам (рис.). Зміна розміру та відтінку плями помірна і таксономічно незначуща. Крила мають ланцетоподібну форму і є прозорими. Жилки білого кольору мають бурі ділянки. Зазвичай довжина передніх крил становить 20-25 мм, а задніх – 18-24 мм.

Довжина черевця становить 12-18 мм. Голова широка, темно-жовта, з широкою смугою бурого кольору, яка простягається від ока до ока. Тім'я опукле. Вусики довгі, їхня довжина відповідає довжині голови та всіх відділів грудей разом. Середньогруди та задньогруди мають темно-бурий малюнок. Ноги довгі й тонкі, солом'яно-жовтого кольору, з бурими цятками, короткими чорними волосками та щетинками. Черевце темно-бурого кольору, практично чорне, з жовтими півкільцями на вершинах від 2 до 5 сегментів (Aspöck et al., 1980; Badano et al., 2017). Найчастіше зустрічається у різних відкритих біотопах, особливо в рідколіссі, а також у різних типах маквісу (Monserat & Acevedo, 2013). Дорослі особини зазвичай активні вночі, іноді летять до джерел штучного світла. Вдень вони утримуються на деревах і чагарниках, розташовуючись уздовж тонких гілок. Літ імаго можна спостерігати від травня до липня включно. Щільність популяції залишається стабільно низькою. Дорослі особини – хижаки. В Європі переважно трапляється на висотах нижче 1000 м над рівнем моря, в Марокко та на Близькому Сході досягає висот до 2000 м.

Личинки цього виду часто зустрічаються на піщаних ділянках, берегах річок, прибережних дюнах, під шарами тонкого рослинного матеріалу. Часто їх можна знайти в затінених місцях поблизу підніжжя дерев або інших укриттів (Monserat & Acevedo, 2013; Badano & Pantaleoni, 2014). Личинки не будують ловчих лійок, але закопуються в ґрунт та на поверхню виставляють лише щелепи, очікуючи на жертву. Вони полюють на дрібних комах та інших безхребетних. Голова личинки бурого кольору, а щелепи – жовтого, з зубцями, які мають чорні вершини. Вусики тонкі та бурого кольору. Ноги довгі, покриті довгими щетинками (Захаренко, Кривохатский,

1993; Cesaron et al., 2008). Зимують у третьому віці личинки. Генерація цих комах дворічна, упродовж року розвивається лише одне покоління.

Рис. Зовнішній вигляд *M. flavicornis* з Вінницької обл. (фото Н.А. Смірнова).

M. flavicornis є широко розповсюдженим видом у центральній і південній Європі. Він також зустрічається від Кавказу та Близького Сходу до Грузії, Анатолії, Вірменії, Азербайджану та Туркменістану. На західному березі Каспійського моря його можна знайти в Ірані, Ізраїлі та Марокко (Захаренко та Кривохатський, 1993; Acevedo, 2017; Vadano et al., 2017; Oswald, 2020; Acevedo et al., 2020). У межах України вид був відомий у Полтавській, Херсонській, Харківській областях та на Кримському півострові (Захаренко, 1997). Додатково у Global Biodiversity Information Facility (GBIF; www.gbif.org) наявні неопубліковані дані про знахідки *M. flavicornis* на територіях Дніпровської, Донецької, Запорізької, Київської та Черкаської областей (Megistopus..., 2023).

Тут ми хочемо повідомити про знахідку *M. flavicornis* на північній околиці м. Ямпіль Вінницької області. Координати знаходження: 48.256043N, 28.273932E. Одна особина була виявлена 10.06.2022 р. на листку шипшини *Rosa* sp. біля польової дороги, що проходить між сільськогосподарськими угіддями (ріллею) та індивідуальними присадибними ділянками.

Для Вінницької області це перший випадок фіксації цього виду. Знахідка *M. flavicornis* розширює сучасні уявлення про його поширення на території України, доповнює список фауни Neuroptera Вінницької області, а також загальною лісостеповою смуги правобережної частини України.

- Acevedo R.F. 2017. Avances en el conocimiento de la familia Myrmeleontidae (Insecta, Neuroptera) de la Península Ibérica y Baleares: estadios larvarios, filogenia y modelos de distribución. Tesis doctoral. Servicio de Publicaciones de la Universidad Complutense de Madrid: e-prints complutense, 422 p. [Посилання: <https://eprints.ucm.es/45634/1/T39428.pdf>]
- Acevedo R.F., Monserrat V.J., Contreras-Ramos A., Pérez-González S. 2020. Comparative study of sensilla and other tegumentary structures of Myrmeleontidae larvae (Insecta, Neuroptera). 2020. *Journal of Morphology*. P. 1-19. DOI: 10.1002/jmor.21240
- Aspöck H., Aspöck U., Hölzel H. 1980. Die Neuropteren Europas. Eine zusammenfassende Darstellung der Systematik, Ökologie und Chorologie der Neuropteroidea (Megaloptera, Raphidioptera, Planipennia) Europas. Krefeld : Goecke & Evers. 495 p.
- Badano D. & Pantaleoni R.A. 2014. The larvae of European Myrmeleontidae (Neuroptera). *Zootaxa*. 3762 (1): 001 – 071. DOI: 10.11646/zootaxa.3762.1.1
- Badano D., Aspöck H., Aspöck U. 2017. Taxonomy and phylogeny of the genera *Gymnocnemia* Schneider, 1845, and *Megistopus* Rambur, 1842, with remarks on the systematization of the tribe Nemoleontini (Neuroptera, Myrmeleontidae). *Deutsche Entomologische Zeitschrift*. 64(1). P. 43-60. [Посилання: <https://doi.org/10.3897/dez.64.11704>]
- Cesaron C., Aldini R.N., Pantaleoni R. A. 2010. The larvae of *Gymnocnemia variegata* (Schneider, 1845) and *Megistopus flavicornis* (Rossi, 1790) (Neuroptera: Myrmeleontidae): a comparative description. Proceedings of the X International Symposium on Neuropterology. Piran, Slovenia, 2008. Devetak D., Lipovšek S. & Arnett A.E. (eds). Maribor, Slovenia. P. 135–144.
- Megistopus flavicornis* (Rossi, 1790). GBIF. [Посилання: <https://www.gbif.org/es/species/5164574>] (дата доступу: 09.08.2023)
- Monserrat V.J., Acevedo, J. 2013. Los mirmeleónidos (hormigas-león) de la península ibérica e Islas Baleares (Insecta, Neuropterida, Neuroptera, Myrmeleontidae). *Graellsia*, 69(2). P. 283-321. DOI: 10.3989/graellsia.2013.v69.098
- Oswald J. D. 2020. Neuropterida Species of the World. A Catalogue and Monograph of the Species and Subspecies of the Extant and Extinct Neuroptera, Megaloptera, Raphidioptera, and Glosselytrodea (Insecta: Neuropterida) of the World. Lacewing Digital Library, Research Publication. No 1. [Посилання: <https://lacewing.tamu.edu/SpeciesCatalog/Main>]

Захаренко А.В., Кривохатский В.А. 1993. Сетчатокрылые (Neuroptera) европейской части бывшего СССР. *Известия Харьковского энтомологического общества*. Т. 1 вып. 2. С. 34–91.

Захаренко О.В. 1997. *Сітчастокрилі (Insecta, Neuroptera) України і деякі питання охорони рідкісних і зникаючих комах*. Дисертація доктора наук. Київ. 243 с.

¹ Державний природознавчий музей НАН України, м. Львів

e-mail: hanna.serediuk@gmail.com

² Чернівецький обласний краєзнавчий музей

e-mail: nazarsm@ukr.net